

Polja

VLADIMIR
KOLAROV-KOČA

SLOBODAN BERBERSKI

„Moji redovi
i nisu
za vas
koji ste siti
presiti
i predebelii“

Reagira se odmaši. Boři se odmaši. Tek se na distanci filadlo rasudjuje. Oblici nekad izblede i nestanu. Ostanu užarenja. I uslovjenost se zaborave. Robije i bitke dobiju patinu, pa izgledaju kao legenda, kao mit, kao fantastični, neverovatni izraz stvarnosti. Neravnine se nekako zaoble vremenom pa izrastu u simbole. Nekad sa zartetkom u prošlosti, prizračnoj se u relikviju, u nemoć. Nekad sa intenzitetom u sadašnjici, u trajanju bez prestanka, u uvek nova i nikad okončana borenje. Ako je prošlost idol, onda je sadašnjica umitanje. Ako je sadašnjica koračanje, onda je prošlost samo iskustvo početka. Prošlost se ne može klanjati, ni u njeno ime dizati spomenik, ako se fiće da se bude. Iz prošlosti se može samo izvrati u sadašnjicu živu i uvek bremenu za krčenja, za raščićavanja. U sadašnjost — neprekinito i neprekidno.

Dini se i ujeda gusto i otrovno. Na pločniku grada, u kućerku, u mlinu kraj groblja. Neobreni razgovori na dudu u senci, nezaustavljen škrugtanja u budjenju kada se na noge staje ljut. U ranom hodu, umoran i gladan.

Dodje se iznemogao i čist na razgovor s Lenjinom. Izvučen ispod praga, iza zastrižnih prozora. Sve se kaže tu, do svitanja. I dani odavde počinju da koračaju iz ulice u predgradja. Čaršiji uznenimire san. Elekovima razbludne noći. Grofu orgijanja. Cvetkovi firerisanje.

I leci odavde podju. CKKPJ kroz raskriljena okna udje, na stazi ulice "upozorava, u fabrici i kasarni glasno stže ruke, u sunrak se izvija sa dlana.

U zoru, agenti policije jure. Psi sa ljudskim gla-

vama. Psi sa neljudskom mržnjom. Sa očajem koji ne zna gde da počne, gde da se zaustavi.

U osam se čeliće pune. Odjekuju bičevanja po golom telu. Lomljenje kostiju škripi pod metalnim šipkama. Reflektori upri u oči. Smeđ iz uglova zarazan do odvratnosti, do nemoći.

Sve da bi se reklo — Da, a mirno, neužemireno dođe — Ne. Sve, da bi se reklo — Ko, a stegnutim se Zubima kaže — Niko. I zaurla. I pljune se u lice — Gade. I pesnicom se tresne po njušći. Sve jedno što se posle bude i gažen, i ubadan iglama ispod nokata, i lomljen iznedju ramova. Sve to i tako dođe. Pa neka se zna.

Robija je svuda i svuda borenje.

Za revoluciju — osnovni smisao života.

Vojnik proletarijata — jedina mogućnost ljudskog življjenja. Koračanje što budu, nikog ne ostavlja na miru. Ni pjanost u zoru, ni razgoličenost pokrivenu velovima, ni grč što svakim bi deličem da šiba.

Klasa maršira u napad.

Poezija maršira u napad.

Kolarov govori. Kolarov budi. Kolarov demonstrira.

Lome mu kosti u samici, a radnici čvrsti na skupu. Stegnuti u otporu, u miržnji, u pretnji nesavladivoj. Brazdaju ga celog šibama a peva „ledja se zatežu“. Peva da ga čuju, daleko van kazamata, da progovori lomot „u velikoj fabrići“, da se zna, da se vidi, da se uvek bude budan, jer „raste zora“, korača dan što „mora“ da dodje, rugobu „da pokosi“ na svim putevima.

Godina trideset deveta. U Beogradu radnici se uče oružju, studenti se uče oružju.

U Petrovgradu ljetićeveci prete demonstracijama, demoliranjem zgrade — ako Kolarov bude govorio. Malogradijani su poplašeni. Tanhofer, odjela da učestvuje na akademiji. Branko

SAVA ŠUMANOVIC

CVEĆE

Jovanović se boji. Branka i ostane bogalj, i sav u Andonović ima smelosti.

Buržoazija je predala ključeve.

Kolarov ne govori na akademiji. Govori na trgu, pred zgradom policije, u sukobu sa ljetićevcima. Govori — „Branili ste ovu zemlju, a sada je prodajete. Nikada je više nećete braniti. Mi, samo mi — i protiv vas“.

To proleće. Ta zapaljnost. Ta mobilizacija. Još uvek Španija, tek početak Češke, a „ledja se zatežu“.

Kolarov opet u zatoru. I Uča. I Stevica. I mnogi.

Tzator je borenje. Sve jedno, pod šibama kada se onesvesti, i bude krvav,

iz zatora govori „širom otvorenou knjigu“, protiv malogradjanske lirike buržoazkih intelektualaca, kompromisera i kapitulanata, i onih sa leve strane. U stisku ruke donosi „Govorim reči u redovima“, maše visoko, sa „zgrčenim prstima, izprebijanim metalom.

Buržoazija je ubila Kolarova, a Kolarov, vesnik i borac revolucije, smruč svojom branio „i odbranio stihove“.

„Moji redovi
i nisu
za vas
koji ste siti
presiti
i predebelii“

Misija klase, misija pesnika.

Prošlost — ne spomenik, ne simbol.

Prošlost — tek početak borenja.